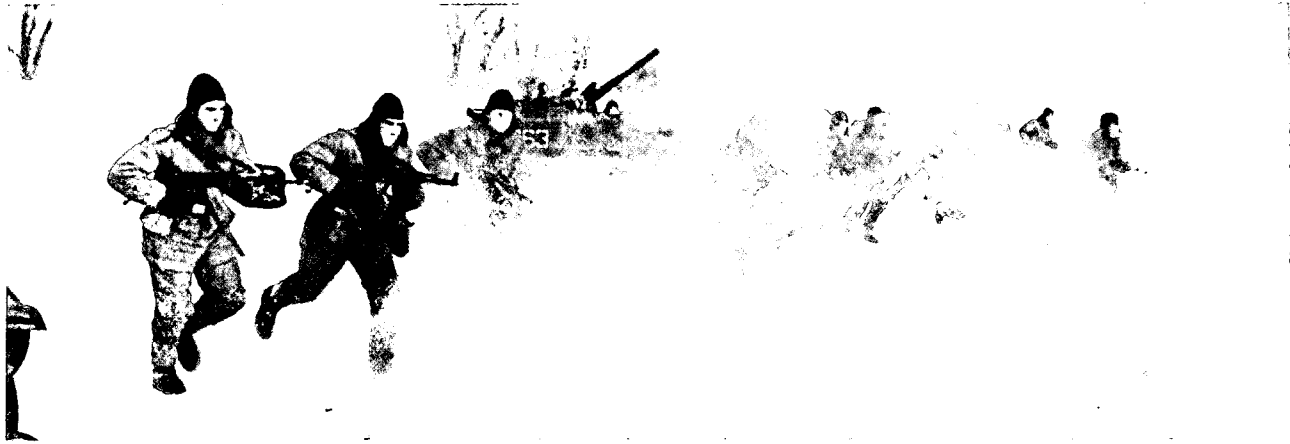

טנק קל סובייטי חדש - לכוחות מוטסים

רס"נ רוני

על צמתים, מפקדות, מאגרים גרעיניים, מרכזי-קשר ומעברים הרריים; סיוע לצ-ליחת מכשולי מים על-ידי השתלטות מהאוויר על איזור הצליחה.

תפקידו של הטנק הקל המוצנח חשוב שבעתים בתנאי לוחמה גרעינית. במצב זה יש לצפות לזיהום אזורים נרחבים ב-רדיואקטיביות, העושה נידודת-אוויר לתנאי הכרחי לביצוע משימות רבות, ביחוד חדירה לעומק.

תכונותיו של הטנק החדש ואפשרויות הפעלתו המגוונות משתלבות יפה בתפי-שות החדישות הרואות בשילוב טנקים, מסוקים וחרמ"ש פתרון לבעיות הקרב של שנות ה-70 המאוחרות. ה-M-1970 יופעל איפוא גם במסגרת יחידות שריון מוט-סות.

נתונים טכניים (משוערים)

כללי

כינוי

(1) מערבי — טנק קל M-1970.

(2) סובייטי — רכב קרב מונחת.

סוג — טנק קל מוצנח

צוות — ארבעה מפעילים (מפקד, תותחן,

נהג ומקלען) + 6 חיילים

משקל — 8—10 טונות

מידות

אורך כללי 5.5 מ'

רוחב כללי 2.5 מ'

גובה כללי 1.9 מ'

לפתח ולייצר את ה-M-1970 כרק"מ מסייע לחי"ר. טנק זה הובחן בראשונה ע"י גורמים מערביים בשנת 1970 ותמונה-תיו הופיעו אז בעתונות במערב. נראה שהוא כבר משמש זה כמה שנים בצבא ברה"מ ואפשר שנופק בכמויות ניכרות ליחידות. אשר ליעודו של הטנק מסתמ-נות מספר אפשרויות:

א. תגבור או תחליף ל-ASU-57 ביחי-דות מוצנחות;

ב. תגבור או תחליף ל-ASU-85 ביחי-דות מונחתות;

ג. תחליף לטנק הקל המיושן PT-76 בכל מערך הסיוע המשוריין.

תמונות הטנק במצעד מלמדות על גיוון ניכר באפשרויות הפעלתו, הנובע מתכו-נותיו המיוחדות שביניהן: —

א. עוצמת אש נ"ט (טילי, סאגר" ותותח שקוטרו 73 מ"מ);

ב. נידודת אסטרטגית (יבילות אויר והצנחה);

ג. נידודת אופרטיבית וטקטית טובה (לרבות אמפיביות);

ד. הפעלה בשילוב חי"ר ממוכן (על-ידי הסעתו באחורי הטנק);

ה. הגנת שריון (בעיקר כנגד נק"ל ור-סיסים);

ו. יכולת לחימה בלילה;

ז. הגנת אב"כ.

יעודו החשוב של הטנק הוא במסגרת כוחות התערבות, אך ניתן לשלבו במב-צעים טקטיים של כוחות מונחתים הכו-ללים כיבוש שטחים חיוניים; השתלטות

במצעד, יום המהפכה" האחרון שנערך במוסקבה ב-6 בנובמבר 1973 הופגן ב-פעם הראשונה הטנק הסובייטי הקל יביל האויר, שכיניו המערבי M-1970. במצעד הופיע הטנק כאשר בחזיתו ובצדדיו מצוייר סמל הכוחות המונחתים — ואילו בחלקו האחורי היו ישובים 6 צנחנים. בעתונות הסובייטית הופיע הטנק תחת הכותרת: „רכב קרב מונחת". אפשר כי בדומה לרכב קרב משוריין סובייטי קודם יקבל כינוי המתבסס על ראשי התיבות של שמו דהיינו B.M.D.

מהופעתו במצעד ובעתונות מתברר כי הכלי נמצא בשירות הכוחות המונחתים — הדיביזיות המוטסות. הרוסים מייחסים חשיבות יתרה לפיתוח אמצעי לחימה לכוחות המונחתים ככוחות התערבות ולצרכים טקטיים.

הטנק הקל אינו רכב הקרב המונחת ה-ראשון שברשות ברה"מ. כבר באמצע שנות ה-50 פיתחו הרוסים תותח מתנייע נ"ט מוצנח שכיניו ASU-57, בעל תותח שקוטרו 57 מ"מ. תומ"ת זה שימש ביחידות מוצנחות, אולם נראה כי נתיישן ואינו יפה עוד ללוחמה מודרנית ולצרכי כוחות מונחתים. אחריי בא תומ"ת נ"ט מונחת ASU-85, שקוטר תותחו 85 מ"מ. כלי זה מונחת ממטוסי תובלה וממסו-קים ולא ידוע אם ניתן להצניחו. נראה כי באין להם רק"מ מוצנח מודרני לדי-ביזיות המוטסות שלהם החליטו הרוסים

* Boyevaya Mashina Desantnaya

ניידות

מהירות מקסימלית — 80 קמ"ש

מהירות במים — 10 קמ"ש

מנוע

סוג — דיזל

הספק — 230—260 כ"ס

חימוש

א. עיקרי —

1. תותח 73 מ"מ (קנה בעל קדח חלק)

2. משגר טילי נ"ט „סאגר“

ב. משני

1. מקלע מקביל 7.62 מ"מ

2. 2 מקלעי תובה 7.62 מ"מ

ג. נשק הלוחמים

תיאור וזיהוי

לטנק הקל מאפיינים יחודיים רבים, המ- אפשרים זיהוי קל ומהיר. הטנק שונה ב- צורתו החיצונית ממרבית הטנקים הקיי- מים בצלליתו הנמוכה ובממדיו הקטנים ביותר. מאידך הוא דומה כלשהו לנגמ"ש B.M.P-1 • בשל צריחיהם הזהים. להלן מאפייני הזיהוי הבולטים:

צריח

1. ממוקם בחלקה הקדמי של התובה;
2. תותח קצר שאינו בולט מחוץ לחזית התובה;
3. מסילת שיגור טילי „סאגר“ מעל ל- תותח (עם או בלי טיל);
4. זרקור בחלקו הימני של הצריח.

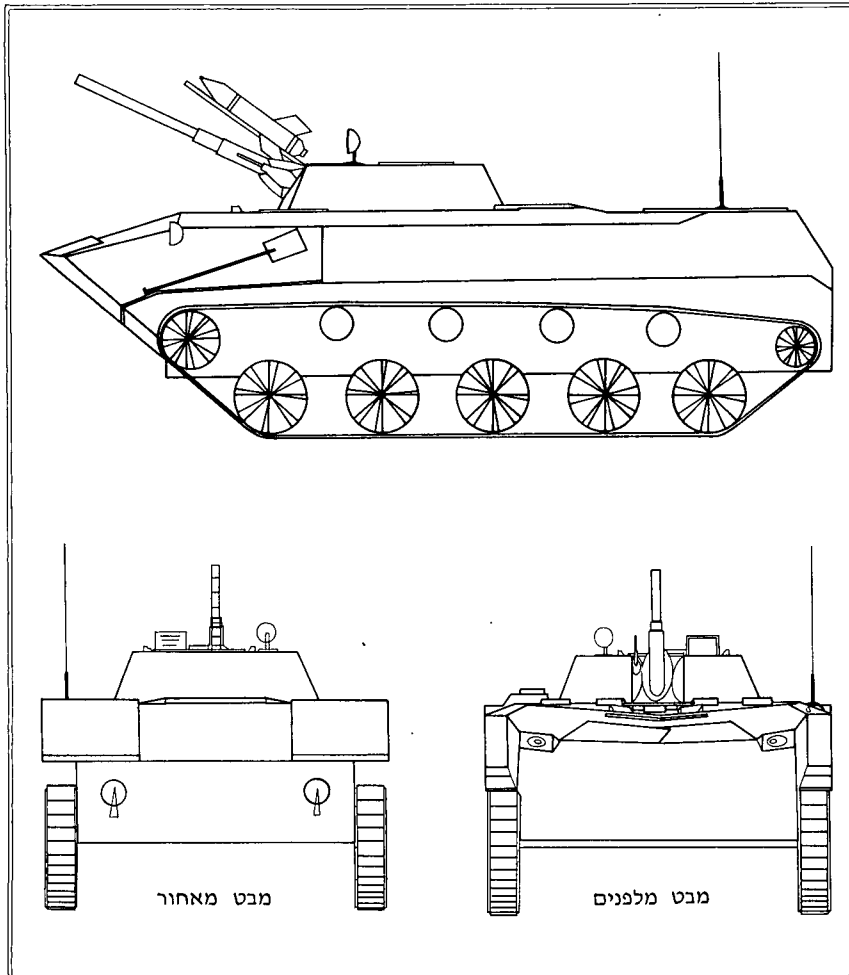
תובה

1. גבוהה יחסית לצריח ובולטת מעל למזקו"מ;
2. מאופיינת בשיפועים חזקים בחזית;
3. שלושה תאים לאנשי צוות בחזית התובה, בחלקה האחורי תא אחד רחב, שבו יכולים לשבת 6 לוחמים גלויים;
4. שובר גלים, בנוי על שתי פלטות, בחזית התובה;
5. שני חרכי ירי למקלעים בחזית התובה;
6. מבנה חזית התובה בצורת חץ.

מזקו"מ

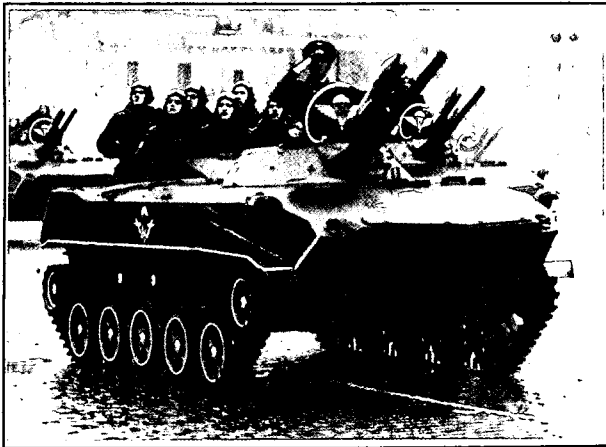
1. מסוג „ויקס" בעל 5 גלגלי מרכוב ו-4 גלגלי תמד;
2. הגלגל המניע בחלקו האחורי של הטנק;
3. גובה המזקו"מ ניתן לשינוי.

• ראה מערכות 234—235.

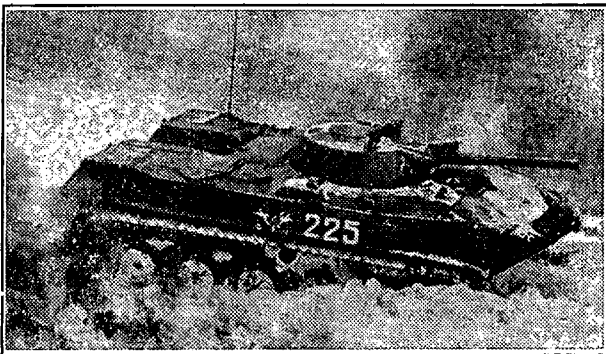

טבלת השוואה של נתוני ה-M-1970 עם הטנק האמריקני המוצג „שרידן“

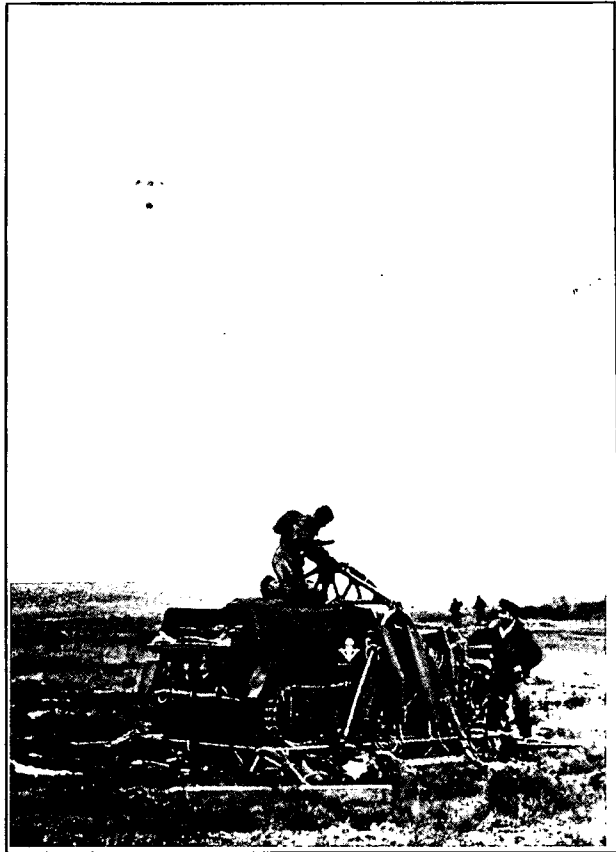
הנתון	הרק"מ	שרידן M-551	M-1970
צוות		4	6+4
משקל		16.8 טון	8—10 טון (?)
הספק מנוע		300 כ"ס	230—260 כ"ס (?)
מהירות מקסימלית		70 קמ"ש	80 קמ"ש (?)
מהירות במים		65 קמ"ש	10—12 קמ"ש
טכניקת צליחה		מסכי ציפה	טורבינות
חימוש עיקרי		תותח 152 מ"מ לירי טילים ופגזים	תותח 73 מ"מ, טילי נ"ט „סאגר“
חימוש משני		מקלע 7.62 מ"מ	2 מקלעי 7.62 מ"מ
מיסוך עשן		מקלע 12.7 מ"מ	הזרקה מהמפלט
אורך כללי		6.3 מ'	5.5 מ'
רוחב כללי		2.7 מ'	2.5 מ'
גובה כללי		2.7 מ'	1.9 מ'

הטנק הקל במצעד במוסקבה

הטנק הקל בתנועה בשדה

פריקת תותח נ"ט ASU-57 ממשטח ההצנחה

מערכת החימוש

כללי

מערכת החימוש בטנק הקל מבוססת על הצריח בנגמ"ש B.M.P-1 על כל מערכותיו, וכן על שני מקלעים בחזית התובה. העובדה שהרוסים החליטו להתקין בטנק הקל שלהם את צריח ה-B.M.P-1 מצביעה על שביעות-רצונם ממערכת נשק זו, הן משתלבת בתפישתם הגורסת שימוש מוגבר בטיילי נ"ט בכל סוגי הרק"מ ובאה לידי ביטוי בהתקנת טילי "סאגר" ואחרים בגמ"שים, שריוניות, מסוקים ועוד. אפשר שמגמה זו נתחזקה בעקבות "מלחמת יום הכיפורים" וטיילי נ"ט יותקנו בעתיד על סוגי רק"מ נוספים. שילוב תותח וטיילי נ"ט מצוי בטנק הקל האמריקני "שרידן", המתבסס על תותח ש-קוטר 152 מ"מ לירי טילי "שילילה" ופגזים, ואפשר שיושם בטנקים מתקדמים אחרים. מכאן שאפשר לראות במערכת החימוש בטנק המוצגת מערכת מתקדמת ויעילה המתאימה למשימות הצפויות לטנק הקל ומקנה לו עוצמת אש נ"ט עד טווח 3 ק"מ. כל זאת בהתחשב במשקלו הקל ובממדיו הקטנים.

צריח

הצריח מופעל על-ידי אדם אחד — תותחן — השולט ב-3 כלי נשק:

א. תותח 73 מ"מ;

ב. טילי נ"ט "סאגר";

ג. מקלע מקביל 7.62 מ"מ.

התותח מיועד לירי נ"ט לטווחים קצרים עד 1 ק"מ; הטיילים מיועדים להשלים את עוצמת אש ה-נ"ט עד טווח 3 ק"מ. המקלע המקביל מאפשר כיסוי יעיל באש קלה של חזית הנגמ"ש ובעיקר של אנפיו.

תובה

בחזית התובה הובחנו שני מקלעים בינוניים (7.62 מ"מ). התקנת המקלעים נבעה, כנראה, מהצורך לסייע באש קלה ליחידות המוצנחות. צורת ההתקנה מלמדת שלמקלעים זוית-צידוד מוגבלת ביותר — הם מכסים באש רק את חזית הטנק.

בחלקו האחורי של הטנק תא רחב ה-מאפשר הסעת 6 לוחמים חשופים. נראה, כי התא מיועד בראש ובראשונה לשמש אמצעי-תובלה ולא תא-לחימה, אם כי

הלוחמים יכולים לירות תוך כדי נסיעה — מבחוץ. יש לראות אפוא את כיתת הלוחמים המוסעת באחורי הטנק כמיועדת לפעול בעיקר מחוץ לטנק ולא מתוכו. הנשק האישי של הלוחמים מתגבר את עוצמת האש של הטנק ואפשר שהם מצוידים גם במטול נ"ט P.P.G.-7 ובמשגר טילי נ"ט מסוג "סטרלה", ובכך מקנים לטנק הגנת נ"מ.

מיסוך עשן

סביר שהטנק מצויד במערכת מיסוך עשן בדומה לזו הקיימת בכל הרק"מ הרוסי החדש. המערכת מבוססת על הזרקת דלק למפלס המנוע ומאפשרת מיסוך עצמי יעיל לצורך החלצות ממצבים קשים כגון התקפת מטוסים, ירי טנקים יעיל וכו'.

מערכות תצפית ובקרה

ככל הרק"מ הרוסי החדש מצויד גם טנק זה במערכות אופטיות לתצפית וירי ביום ובלילה, ואפשר שהותקנו בו מערכות חדישות יותר מברק"מ הקודם. את הטנק הקל ניתן להפעיל ביום ובלילה בתנועה ובאש.

ניידות

בפיתוח הרק"מ הרוסי החדש בולטת הג- ברת כושר הניידות. מגמה זו משתקפת במעבר למזק"מ מסוג „ויקס" ובהגברת ההספק הסגולי של הרק"מ ויש להניח שכך הוא גם בטנק הקל, שלגביו יש לניידות משמעות בכמה תחומים:

א. ניידות אסטרטגית — היכולת להעביר את הטנק הקל במטוסי תובלה ומסוקים ולהצניחו מהאוויר מאפשרת שי- לובו בכוחות התערבות ובכוחות מיוחדים שיופעלו במהירות במקומים שונים בעולם, והעברתו המהירה מזירה לזירה.

ב. ניידות אופרטיבית-טק- טית — מערכת ההסעה המשלבת מנוע בעל הספק גבוה ביחס למשקל הרכב עם מזק"מ „ויקס" שניתן לשנות את גובהו מעניקה לטנק כושר עבירות טוב בסוגי קרקע שונים, מהירות תנועה גבוהה ויכולת צליחה של מכשולי מים. כן ניתן לנצל את יבילות האוויר ואפשרות ההצנחה לצרכים אופרטיביים שונים. הניידות ה- טקטית גם מסייעת לכושר הישרדותו של הטנק. משקלו ושריונו הקלים של הטנק מגבירים את ניידותו ומכאן גם את כושר ההישרדות שלו.

נראה כי הדגשת כושר הניידות נבעה גם מהרצון לנצל את הכלי בצורה יעילה בתנאי לוחמה גרעינית שבה יש לניידות תפקיד מרכזי — בלחימה ובהישרדות.

מנוע

המנוע, שהותקן בחלקה האחורי של התו- בה, הוא ככל הנראה מנוע דיזל בעל הספק של 230—260 כ"ס, המקנה לטנק הספק סגולי גבוה.

מזק"מ

מתמונות שונות של הטנק במצעד ובשדה נראה כי ל-M-1970 מזק"מ חדיש ביותר המאפשר שינוי גובה הטנק. זו מערכת המאפיינת טנקים חדישים ומקנה לטנק הקל מספר יתרונות:

- א. הגברת כושר הישרדות על-ידי הנמכת צלילת הטנק;
- ב. שיפור כושר העבירות על-ידי הגדלת מרווח גחון;
- ג. סיוע בבלימת הנחיתה בעת ההצנחה.

צליחה

ככל הרק"מ הרוסי החדש מצויד גם הטנק הקל במערכת לצליחת מכשולי-מים. הטנק אמפיבי והוא נע במים בכוח טור-

בינות וסילוני מים. מערכות מסוג זה הות- קנו כבר בשנות ה-50 ברק"מ רוסי כגון B.T.R.-50, P.T.-76 ועוד, אולם בשלהי שנות ה-60 עברו הרוסים לשיטת הנעה חדשה באמצעות הוחלים כמו ב-B.M.P.-1 ובנגמ"ש B.T.R.-67. נראה, כי החזרה לשיטת הנעה באמצעות טורבינות באה בשל הניידות הטובה יותר שהיא מאפשרת מבחינת מהירות וכושר תמרון במים. מאידך, מחייבת מערכת זו הקצאת מקום מתאים לטורבינות ולמנהרות שדרך עוב- רים סילוני המים. הטורבינות יונקות מים ודוחסות אותם בלחץ גדול דרך מנהרות אל אחורי הטנק. בחלקו האחורי של ה- טנק שני פתחים הנסגרים על-ידי מדפים, באמצעותם מתבצע ההיגוי במים.

הגנת שריון

ההחלטה להעניק לטנק הקל ניידות טובה, ובפרט יבילות אויר, חייבה את המתכננים להקפיד על קלות משקל, ואכן לטנק המוצנח שריון קל.

יעודו העיקרי של שריון הטנק הקל הוא הגנה מפני נק"ל ורסיסים. הרוסים מוד- עים למגבלה זו ואפשר ששמו דגש רב יותר בעיבוד המטלורגי של השריון (יתכן שחלקו אלומיניום) ובהתקנת אמצעי מיגון שונים לצמצום אפקטים של תח- מושת נ"ט. עם זאת, יצויין כי שני פרמט- רים חשובים בהגנת הטנק הקל הם הצל- לית הנמוכה והניידות הגבוהה המגדילים את סיכויי הישרדותו.

הגנת אב"כ

כמיועד ללחימה גם בתנאים בלתי-קונבנ- ציונליים בוודאי מצויד הטנק הקל בכל המתקנים החדשים להגנת אב"כ הכוללים בין השאר מערכת סינון מרכזית המשו- לבת במערכת „על-לחץ", אמצעי גילוי וזיהוי מקורות אב"כ ואמצעים חדישים נוספים המאפשרים הפעלה מלאה בתנ- אים אלה.

הפעלה

הטנק הקל המוצנח ניתן להפעלה בצורות מגוונות כרק"מ סוור, רק"מ מסייע ליחי- דות חי"ר ממוכן וצנחנים, ובעתיד במס- גרת יחידות שריון הפועלות במשולב עם מסוקים. מאחר שהטנק שייך לכוחות ה- מונחתים יש להניח שישמש בעיקר במ- שימות נחיתה (דסאנט) ולאור הדוקטרינה הרוסית מדובר כאן בהנחתת יחידות ב- עומק שטחי האויב מהים או מהאוויר. ככל

שמדובר בפעולות-נחיתה טקטיות הכ- וונה, בדרך כלל, לכוחות קטנים הפועלים זמן קצר בעורף האויב תוך תיאום עם היחידות העיקריות והשארת אופציה ל- ניתוק מהיר וחבירה עם כוחות אחרים. ההנחתה יכולה להתבצע על-ידי הצנחה או על-ידי מסוקים והמשימות האופייניות לכוח חי"ר ממוכן מונחת (המסתייע בטנ- קים הקלים) הן:

- א. כיבוש מעברים הרריים והתזקתם (עד לחבירה);
- ב. סיוע לכוחות בצליחת מכשולי מים ע"י תפיסת הגדות לחבירה;
- ג. לחימה בנשק גרעיני טקטי;
- ד. כיבוש שטחים ויעדים חיוניים כגון מפקדות, צמתים, מרכזי קשר;
- ו. ביצוע מארבים וחסימות בעומק שטח האויב;
- ז. פעולות סיור ואבטחה;
- ח. פעולות הונאה.

סיכום

הטנק הקל המוצנח מוסיף מימד חדש לשריון הרוסי ומאפשר לו להשתלב בלו- חמת שריון מודרנית המסתייעת בניידות אווירית. לפי שעה אין זה סביר שיחידות טנקים קלים יופעלו באופן עצמאי ויש להניח שהטנקים הקלים רק ישולבו במס- גרת יחידות צנחנים וחי"ר ממוכן. אולם בעתיד אפשרית הפעלה של גדודים ויחי- דות אחרות שיורכבו בעיקר מטנקים קלים.

אין בטנק הקל כדי להפחית מחשיבות הטנק הרוסי הבינוני — גם בעיני הרוסים עצמם — והוכחה לכך היא ייצור הטנק הרוסי הבינוני המתקדם M-1970, שעשוי להחליף בעתיד את ה-T-62.

כיום משמש הטנק הקל רק במסגרת הכו- חות המונחתים, אולם בעתיד אפשר שי- צוידו בו גם כוחות אחרים ויתכן שיהיה מחליפו של ה-PT-76 כטנק סיור קל.

נראה כי הרוסים הצליחו ביצירת הטנק המוצנח והשיגו בו מערכת נשק מודרנית ומשוכללת בעלת יתרונות ברורים בתחום הניידות לסוגיה ובעצמת האש, בהשוואה לרכב קרב משוריין מערבי מקביל. ב- B.M.D. נפתח לפנינו מגוון אפשרויות נרחב לביצוע פעולות אסטרטגיות, אופר- טיביות וטקטיות שחלקן לא היה קיים בעבר, ומכאן שניתן לצפות להרחבה הדר- גתית בשימוש בטנק הקל המוצנח והכ- נסתו לשירות ביחידות רבות. ■